

Статистичко истражување за трошоците за заштита на животната средина

ЖС_ЖС.Т_А_МК_2024_1

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за животната средина, енергија и транспорт	
1.3	Лице за контакт
Сузана Стојановска	
1.4	Звање на лицето за контакт
Советник	
1.5	Поштенска адреса
ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија	
1.6	Електронска адреса
suzana.stojanovska@stat.gov.mk	
1.7	Телефонски број
00389 2 3295 650	
1.8	Факс
00389 2 3111 336	
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
01/09/2024	
2.2	Последна објава на метаподатоците
01/09/2024	
2.3	Последно ажурирање на метаподатоците

01/09/2024

3 Статистичка презентација

3.1 Опис на податоците

Се обезбедуваат и објавуваат податоци од претпријатија, општински администрации, научни институти, фондации, министерства и други организации кои во текот на референтната година направиле трошоци за заштита и обновување на животната средина. Овде се вклучени трошоците за стекнување -инвестиции, како и трошоците за одржување на материјалните основни средства со еколошка употреба доделени по домен на еколошка употреба (вода, воздух, отпад итн.).

3.2 Систем на класификации

Национална класификација на дејности, НКД Рев.2 усогласена со европската класификација NACE Rev. 2 од 01.01.2008 г.

Номенклатура на територијалните единици за статистика, НТЕС

Класификација на активности и трошоци за заштита на животната средина, КАТЗЖС (ЦЕПА, 2000)

3.3 Опфат на сектор/и

Опфатени се деловни субјекти со 10 и повеќе вработени со економска активност во секторите А/А до U/P според НКД Рев. 2.

3.4 Статистички концепти и дефиниции

Концептуална основа за дефинициите за Трошоци за заштита на животната средина е Европскиот систем за прибирање економски информации за животната средина (European System for Collection of Economic Information on the Environment /SERIEE) и Сметки за трошоци за заштита на животната средина (Environmental Protection Expenditure Account /EPEA).

Дефиниции:

Трошоци за заштита на животната средина ги опфаќаат сите вложени финансиски средства за активности директно насочени кон спречување, намалување или отстранување на загадувањето на животната средина, од активностите кои произлегуваат од производство или потрошувачка на стоки или услуги.

Инвестициите во животната средина ги вклучуваат сите плаќања за опрема, машини и земјиште кои се користат за заштита на животната средина. Во вкупните инвестиции за животна средина влегуваат инвестициите во интегрирани технологии и инвестициите во опрема за третман на излез ("end of pipe investment").

Тековните трошоци за заштита на животната средина ги вклучуваат внатрешните т.е. сопствените трошоци на претпријатијата, провизиите, даноците и другите тековни надоместоци поврзани со заштита на животната средина.

3.5 Статистичка единица

Претпријатија.

3.6 Статистичка популација

Сите претпријатија, институции од јавен сектор и специјализираните производители на услуги за заштита на животната средина кои имаат вложено средства за изградба, реконструкција и одржување на материјални и нематеријали основни средства и активности за заштита на животната средина, кои припаѓаат на секторите дефинирани во концептот 3.3.

3.7 Референтна област

НТЕС 1 и 2 (Република Северна Македонија)

3.8 Временска покриеност

Од 2013 година понатаму.

3.9 Базен период

Не е применливо.

4 Единица на мерење

илјада денари

5 Референтен период

Календарска година.

6 Институционален мандат

6.1 Законски акти и други договори

НАЦИОНАЛНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Закон за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.31/20) (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/>)

Програма за статистички истражувања за периодот 2023-2027 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.29/23 и 57/25). (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B8-%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B6%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B0/>)

ЕВРОПСКА РЕГУЛАТИВА :

Меѓународни: Регулација на Европската комисија бр.538/2014 ([Regulation \(EU\) No 538/2014 of the European Parliament and of the Council](#)), која претставува дополнување на Регулацијата на Европската комисија бр.691/2011. ([Regulation \(EU\) No 691/2011 on European environmental economic accounts](#)).

6.2 Споделување на податоци

Податоци за трошоци за заштита на животната средина се споделуваат со Министерство за животна средина и просторно планирање врз основа на Меморандум за соработка.

Податоците се споделуваат преку eDAMIS до Евростат согласно Регулација 691/2011 [Regulation \(EU\) No 691/2011 on European environmental economic accounts](#) <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0001:0016:EN:PDF>; OECD; UNECE (Joint questionnaire), UNSD-UNEP (Questionnaire on environmental statistics).

7 Доверливост**7.1 Доверливост - политика**

1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со Законот за државна статистика (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/>) .

2. Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во Политиката за статистичка доверливост (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/politika-za-statistichka-doverlivost/>) .

7.2 Доверливост - третирање на податоците

Во согласност со член 38 од Законот за државна статистика (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/>) и Политиката за доверливост (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/politika-za-statistichka-doverlivost/>), индивидуалните податоци не се објавуваат. Но, доколку се обезбедува пристап до микроподатоци од соодветното истражување, тогаш треба да се наведат методите кои се користат за спречување на разоткривање на податоците.

8 Политика за објавување**8.1 Календар на објавување**

Датумот на објавување на податоците се утврдува во Календарот за објавување на Соопштенија, кој се ажурира квартално.

8.2 Пристап до Календарот на објавување

<https://www.stat.mk/mk/%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80-%D0%BD%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D1%98%D0%B0%D0%B2%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B0/>

8.3 Кориснички пристап

Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија “ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.

9 Фреквенција на дисеминација

Годишна.

10 Достапност и јасност

10.1 Соопштенија

Соопштенијата се објавуваат (и истите се достапни на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето:„Соопштенија“(<https://www.stat.mk/mk/%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%81%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0>)

Соопштението „Трошоци за заштита на животна средина“ се објавува годишно и истото е достапно на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето:„Соопштенија“

<https://www.stat.mk/mk/stat/%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D1%83%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B8-%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0/zivotna-sredina/troshofi-za-zashtita-na-zhivotnata-sredina/troshofi-za-zashtita-na-zhivotnata-sredina-2023-godina/>

10.2 Публикации

Податоците за Трошоци за заштита на животната средина се објавени во:

Статистички годишник,

<http://www.stat.gov.mk/PublikaciiPoOblast.aspx?id=34&rbrObl=37>

Статистика на животна средина

http://www.stat.gov.mk/PrikaziPublikacija_1.aspx?rbr=703

10.3 Онлајн база на податоци

МАКСтат - база - Животна средина.

http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_ZivotnaSredina/375_ZivSred_i_nv_tros_mk.px/?rxid=46ee0f64-2992-4b45-a2d9-cb4e5f7ec5ef

10.4 Пристап до микроподатоци

Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели“. (<https://www.stat.mk/mk/zan-as/profeduri/pristap-do-anonimizirani-mikropodatofi-za-nauchno-istrzhuvachki-feli/>).

10.5 Друго

По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби.

10.6 Документација за методологијата

Методолошко објаснување, национално

<http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=125&rbrObl=28>

Регулатива на Европскиот парламент и Совет 538/2014

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8f5dc5e0-e656-11e3-8cd4-01aa75ed71a1>

Методологија на Евростат

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0001:0016:EN:PDFhttps://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8f5dc5e0-e656-11e3-8cd4-01aa75ed71a1>

10.7 Документација за квалитетот

Извештај за квалитет се објавува на веб страницата на ДЗС (http://www.stat.gov.mk/Meta_godini_v2.aspx). Последниот се однесува за 2023 година.

Извештај за квалитет се доставува до Евростат преку ESS Metadata handler (<https://webgate.ec.europa.eu/estat>)

[/spe/metaconv/home.htm#](#)). Последниот се однесува на референтна година 2023.

11 Управување со квалитет

11.1 Обезбедување на квалитетот

Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на Европскиот Кодекс за работа на европската статистика (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/kvalitet/kodeks-za-rabota-na-evropskata-statistika/>) и Рамката за оценка на квалитетот во рамките на Европскиот статистички систем (ESS Quality Assurance Framework--<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4392716/ESS-QAF-V2.0-final.pdf>). Критериумите за квалитет се утврдени и во Законот за државна статистика во член 4б и член 4в (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/>).

11.2 Оценка на квалитетот

Државниот завод за статистика ги реализира статистичките активности во согласност со Статистичкиот бизнис процес модел, кој се базира на меѓународниот модел - Генерички статистички бизнис процес модел (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM) . Примената на овој модел, како и примената на меѓународните стандарди во статистичката продукција обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.

12 Релевантност

12.1 Потребите на корисниците

Податоците се користат од државните институции за пресметка на индикатори за мерење на: трошоците за заштита на животната средина според намената, учеството на трошоците по сектори на економска активност и вложените средства за заштита на животната средина според видовите на опрема. Одделението за одржлив развој во ДЗС ги користи податоците за пресметување SDG индикатори.

12.2 Задоволство на корисниците

Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.

12.3 Комплетност

Временска серија од 2013 до 2021 година.

13 Точност и веродостојност

13.1	Севкупна точност
Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците.	
13.2	Примерочни грешки
Коефициентот на варијација пресметан преку бројот на вработени изнесува 5.5%.	
13.3	Непримерочни грешки
Грешки при мерење: Давателите на податоци се информираат за истражувањето со испраќање на писмо за известување. Собраните податоци се конторираат во Централниот завод. Грешки при обработката на податоците: Внесот на податоците се правеше преку однапред подготвена апликација за внес, со мануелен начин на внес. За време на внесот на податоците се применуваа автоматски контроли и тоа контрола при внес, како и дополнителна контрола по завршување на внесот. При појава на некои поголеми недостатоци во прашалниците беа контактирани давателите на податоци, а за одредени ставки беше направена импутација на податоците користејќи метод на експертска проценка (рачна импутација). Грешки при неодговор: Стапка на неодговор на единица изнесува 62.2%.	
14	Навременост и точност
14.1	Навременост
T+720 денови .	
14.2	Точност
Податоците се објавуваат на денот, што е утврдено (најавено) во Календарот за навременост.	
15	Кохерентност и споредливост
15.1	Географска споредливост
Постои географска споредливост на дисеминираните податоци на национално и регионално ниво. Поради единството на принципите, променливите, дефинициите и класификациите што се користат, постои висок степен на споредливост со земјите-членки на ЕУ во однос на резултатите од истражувањето. Географската споредливост е исто така подобрена поради релевантниот Прирачник на Евростат и релевантните проверки спроведени од Евростат.	
15.2	Временска споредливост
Податоците од 2013 натаму се пресметани според НКД Рев.2.0 и споредливоста на временската серија е обезбедена.	

15.3	Меѓудоменска кохерентност
Кохерентност меѓу области не е обезбедена.	
15.4	Внатрешна кохерентност
Внатрешна кохерентност на податоците е обезбедена и се прави споредба со другите истражувања од областа.	
16	Трошок и оптовареност
Просечното време за пополнување на прашалникот се движи помеѓу 20 и 30 минути.	
17	Ревизија на податоците
17.1	Политика за ревизија на податоците
Ревизијата на податоците се прави во согласност со Политиката за ревизија на ДЗС: https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%86%D0%B8/	
17.2	Практика за ревизија на податоците
18	Статистичка обработка
18.1	Извори на податоци
Извор на податоци: Статистичко истражување за Трошоци за заштита на животната средина. Рамка на која се темели изборот на случаен примерок е: Статистички деловен регистар. Методот со кој се прибираат податоците: комбиниран примерок, случаен, деловните субјекти распределени во одделите 10-12, 13-15, 25-33 и 41-96, со исклучок на оддел 84. Останатите сектори и оддели се целосно вклучени во истражувањето. Критериуми за стратификација: Деловните субјекти се избираат од деловниот регистар (со 10 или повеќе вработени), во секторите А/А - У/Р, според НКД Рев.2. Во примерокот за 2022 година се опфатени 2600 деловни субјекти.	
18.2	Фреквенција на прибирање податоци
Годишна.	
18.3	Прибирање на податоците
Податоците за трошоци за заштита на животната средина се прибираат со статистичкиот прашалник: „Трошоци за заштита на животната средина“ (ЖСТ). Податоците се прибираат по пошта и електронска пошта. Прашалниците ги пополнуваат одговорните лица во деловните субјекти или книговодствените бироа. Извештајните единици ги пополнуваат податоците и ги доставуваат до ДЗС најдоцна 15 дена откако ќе станат достапни до нив.	

18.4	Проверка на податоците
Проверка на податоците се врши во согласност со дефинираните критериуми за контрола. Проверка на податоците се врши пред и по внесувањето. За отстапувањата се контактираат извештајните единици. Проверка се врши и на готовите резултати пред нивното објавување. При приемот на образецот (по пошта или во Excel по е-пошта) се архивира, евидентира, контролира и внесува со апликацијата (во Блејз). Со апликацијата се спроведуваат задолжителните контроли според дефинираните правила за валидација. Во случај да има грешки и/или нелогичности се контактираат давателите на податоците. Се контролира опфатноста која треба да биде 100%. Валидација на излезните податоци: Излезните податоци се анализираат и потврдуваат, во однос на претходната година (години).	
18.5	Компилирање податоци
Едитирање: Пристигнатите податоци од деловните субјекти, по проверката и евентуалната корекција во консултација со извештајните единици, се внесуваат во апликација за внес со вградени онлајн-контроли. Импутација: Се врши импутација со податоци од претходниот период. Пондери: Агрегираните податоци се добиваат со пондерирање на податоците од примерокот. Најниското ниво на агрегирање е на НТЕС 2 ниво. Варијабла според која се прави примерокот е бројот на вработени во секој стратум.	
18.6	Прилагодување
Не е применливо	
19	Коментар
A.1	Анекси